

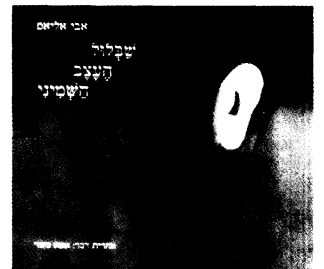
מפגש הבשר בברזל

אבי אליאס: שכלול העצב השמיני, הוצאת קשב לשירה 2011

מישהו

במתינות של אקדח חורים,
שהמחשנית שלו חלולה ודוקרת כמו זריקה של ילד נכנס לכתה א'.
שמעו את קול הנקישה באויר
וכנצת שנים ונשכת את הלשון.
אמרו לה שהזמן ירפא את הפצע, ויש לה לעבד עוד שבע שנים.
לא הנדת אף כשמשטרת ההגירה בדיקה
את תקף רשיון השהיה
ובדיקה בה פאס נקב האזן נגוע באידס או בחידק טורף.
שקלו אותה אם אתה כסף טהור או סתם זיוף של מדרחוב נחלת בנימין.
ואתה ידעת שאתה עגיל עם יהלום דם.

השיר היפה של אבי אליאס מסכם את הספר הטעון שכלול העצב השמיני. צפוי שאתחיל במשפט שאמרה לי סבתא בערבית בניב טוניסאי: "אייש וולדי מתחליש לחמך ייזי" פלאחדיד" - ילדי שתחיה אל תיתן לבשרך לבוא בברזל - שעלה בי כשקראתי את השיר הזה. זהו מפגש שבו ידוע מראש מי מפסיד, "מפגש הבשר בברזל".

"מישהו רצע אותך בעדן הבשר" מכנים אותנו ישירות לדרמה הקשה שהיתה מנת חלקו של אבי בתקופת האשפוז הקשה, ואז במין גרף של עליות וירידות, כמו טבעים של הכאבים, ייתן לנו לחוש בשינויים. לאחר הפתיחה תבוא השורה "במתינות של אקדח חורים" - המילה מתינות כמו מרגיעה אותנו משהו, ואז "המחשנית שלו חלולה ודוקרת". המשמעות של "חלולה" בעיני מכוונת אל הכאב החזק ביותר שניתן לחוות, עד לעילפון, כאב חלול ללא תחתית. ואז ירצה להקל: "כמו זריקה של ילד נכנס לכיתה א'". וכך ימשיך לתאר את הכאב: "שמעו את קול הנקישה". אבי מרגיש והם שומעים, אבי "מכווץ שיניים ונושך את הלשון" והם מנסים להרגיע. "אמרו לה שהזמן ירפא את הפצע ויש לה עוד שבע שנים לעבוד"; החלק האחרון עושה שימוש ציני במשפט הידוע, שהרי גם אם מבטיחים שהזמן ירפא - ואולי זה ייקח שבע שנים - אין הבטחה ברורה, ואולי בסוף לא יזכה ברחל!

ואז בא המעבר לחלק הקשה ביותר, הקשור למחשבות שעוברות בראשו בזמן שכל הצוות עוסק בטיפול בו: צריך לבדוק מי פלש לתוך האוזן ללא רשות, ואז - ההמתנה הקשה, לדעת מה יש לי, מהן תוצאות הבדיקה.

במשך זמן ארוך הוא לא יודע כמה מדובר. האם בנגיף האיידס או בחיידק טורף. זה מגביר את החרדות, והרהורי מרחיקים למחשבות פילוסופיות: האם כולנו נקבל אותו טיפול? האם אין הבדל בין האחד לשני? האם יושקעו בי מרב המאמצים? ואולי לא ידעו מה אני שווה באמת? "שקלו אותך אם אתה כסף טהור או סתם זיוף של מדרחוב נחלת בנימין" - אני יודע מי אני אבל איך אוכל לומר להם, כדי שיטפלו בי יותר טוב? "ואתה ידעת שאתה עגיל עם יהלום דם". משפט שמסכם את דרכו הקשה של נער בין שש-עשרה שאיבד את הוריו.

דוד ברבי

רפי וייכרט

ארכיון וירטואלי

לזכר אבי אליאס

בחלוף הימים פנייה נדחקים
אל תחתית המסך.
שירים חדשים עולים בתערוכה,
מאמרים אחרים כמו מקמטים
את זה שכתבתי לזכרה.
תצלום פנייה צולל וצולל
אל ארכיון וירטואלי אפל
שם תשכן עם חיים ומתים.
מי שירצה ימשה אותה
בעזרת עכבר, חצים, תגיות.
סלח לי שאני מתלונן אבל שקיעתה
מערפלת לרגע את טורי האותיות.

רומנטיקה תל אביבית

רענן בן-טובים: על ספסל בטשרניחובסקי, הוצאת עקד 2011, 80 עמ'

כשמישהו מזכיר את שאול טשרניחובסקי, מיד מתרחבים אישוני ואני חוזר לאחת הפואמות הגדולות שכתב המשורר הדגול, 'פרק באנטומיה'. הסקרנות ביחס לשירת רענן בן-טובים החלה בטשרניחובסקי, ונמשכה בשורות הנפלאות שמשכו אותי לנגוס בספרו כפלאפל עם טחינה, בהצטלבות הרחובות טשרניחובסקי אלנבי, על ספסל של קו ארבע, כשמפלט האוטובוס משחיר את הדפים. "על ספסל בטשרניחובסקי/ אור מתאבד אל קופי הנפש/ נשזר לתוכם בעבותות של אין ברה/ מכריח עוכרי אורח לדרוך על הדרך/ שבין חידוד הספסל לבוהק חלון הראווה// היד רועדת מהתרגשות או מפחד/ עיניים סדוקות מבט, כאבחת עיני החתולים/ גוף מסתיר היטב צמרור צינת חום ליל קיץ/ והללב - הוא לבדו ירעים// קינג ג'ורג' מולך עד אלנבי, האנגלים האלה/ הם לעולם יחמיצו/ את הזעם הטוב, שבקע מתוך/ ספסל/ אחד בטשרניחובסקי// על ספסל בטשרניחובסקי/ אור מתאבד אל קופי הנפש/ נדקר לתוכם בעבותות של אין ברה/ ובהלוף חוזר מציג הוא נגה/ השפל/ בחלון הראווה" (עמ' 79).

בן טובים אוהז במילים כמו היו פילים בשחור לבן. הוא כורך בנשימה אחת את עורקי הלב של תל-אביב עם ההזרה שיוצרים שמותיהם המנדטוריים של הרחובות. הוא נותן לעדשה לשחק במרחקי הזמן כמו החתול שעניני חורצות את פסי הזברה של האספלט בלילות חמים. בלילות בהם הלב הפועם למקצב צמצם האור שמבזיקות עיני החתולים בטשרניחובסקי. החתולים המנסים לשרוד על קרפדות האשפה הירוקות, בסמוך לגן מאיר.

המון רומנטיקה תל-אביבית בשיירו של המשורר רענן בן-טובים. מחד שירה לירית המזכירה את חריזתם של משוררי דור שנות החמישים, ומאידך - משלבי שפה חדשניים שהוא יוצר בשבירת אותה חריזה, באמירות שאינן מחניפות לקורא. מסקן לדעת האם ימשיך בקו המשולב הזה גם בספרו הבא. ❖

אבי אליאס